זון אויפגאנג — 5.24.
זון אונטערגאנג — 7.38.

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עמאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

דאס אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
טיילווייז וואלקנדיק און קיל

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 166. Winnipeg, Wed. Aug. 20, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג

מיטוואך כו אב, תר"ץ.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY AUG 26 1930 ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

אידישע באפעלקערונג פון ארץ-ישראל דערגרייכט איצט 172 טויזנט נפשות

5,671 אידישע אימיגראנטן זיינען אריין אין לאנד פון סעפּטעמבער ביז סוף יולי

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ירושלים, אווג. 20 (איטא). — לויט א באריכט פון דער אידישער אגענטור, זיינען אריין אין לאנד פון סעפּטעמבער ביז צום סוף פון דעם חודש יולי, 5671 אידן, איינשליסנדיק 4663 וואס האבן איינגעוואנדערט אויף פערטיפיקאטן.

די אידישע באפעלקערונג אין ארץ-ישראל האט איצט, לויט'ן באריכט, דערגרייכט 172 טויזנט נפשות, אדער 20 פּראצענט פון דער גאנצער באפעלקערונג.

צווישן די אימיגראנטן זיינען געווען 700 תימנים און 458 רוסישע אידן.

ירושלים, אווג. 20 (איטא). — 18 חלוצים אין רוסלאנד וואס האבן געקראנען אויסוואנדערונגס פּאספּארטן, האבן אחער געקייבלט, אז זיי פארלירן דאס רעכט ארויסצופאָרן קיין ארץ-ישראל, אויב זיי קריגן ניט זייערע וויזעס אין משך פון די קומענדיקע עטלאכע טעג.

ביראַ-בידזשאַן וועט ווערן אַ באַזונדער דיסטריקט, אָבער ניט קיין אידישער

(ספּעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

מאסקווע, אווג. 20 (איטא). — די קלערט, אז פאר אידישע קאמוניסטן אין אויסטיילונג פון בורעא (ביראַ-בידזשאן) די נאציאנאלע טעריטאריעלע פאראייניקונג פון די אידן ניט קיין ציל פאר זיך אליין. זייער הויפּט ציל איז די פּראדוקטיוויזירונג פון די אידישע מאסן, און עס מאכט ניט אויס ווי דאס וועט דערגרייכט ווערן.

אין די אידישע קרייזן האָפט מען נאָך אָבער אלץ, אז אויב דער פּלאן צו באַזעצן פופציק טויזנט אידן אין ביראַ-בידזשאן אין די קומענדיקע פינף יאר צייט זאָל זיין דערפאלגרייך, אז די מאָאָריטעט פון דער באפעלקערונג וועט אזוי ווערן אידישע, וועט דער דיסטריקט במילא דערקלערט ווערן פאר א אידישן.

נאָך אַן אַנטיסעמיטישער פּירער אַרעסטירט אין רומעניע

בוקאַרעסט, אווג. 20 (איטא). — דאנילא, נאָך איינער פון די נאָטאַריעוסטע אנטיסעמיטישע אגיטאטאָרן, איז ארעסטירט געוואָרן. ווען ער איז אָנגעקומען קיין קלודזש און ער איז איבערגעגעבן געוואָרן אין די הענט פון'ם פּראָקוראָר.

מיט זיין ארעסט זיינען שוין אלע וויכטיקערע אנטיסעמיטישע פּירער הינטער די גראטעס. דאס ניט א געלעגנהייט די מיטגלידער פון'ם קאבינעט צו נעמען זייערע וואקאציעס אין אויסלאנד, ניט מורא האבנדיק פאר נייע אנטיסעמיטישע אויסברוכן.

אַראַכישע צייטונג וויל אַראַכישן היי-קאַמי-שאַנער

ירושלים, אווג. 20 (איטא). — די "אל-דזשאמעאה" פּאַרדאמט אין אן עדיטאריעל די אראבישע פירער פאר זייערע מעפּיקע פּאדערונגען. די צייטונג פאָרלאנגט די פון הייר-קאמישאנער, און אז אלע געזעצן אין לאנד זאָלן אַרויסגעגעבן ווערן אין נאמען פון'ם אראבישן פאלק, און ניט פון דעם ענגלישן קענץ.

ירושלים, אווג. 20 (איטא). — די "אל-דזשאמעאה" פּאַרדאמט אין אן עדיטאריעל די אראבישע פירער פאר זייערע מעפּיקע פּאדערונגען. די צייטונג פאָרלאנגט די פון הייר-קאמישאנער, און אז אלע געזעצן אין לאנד זאָלן אַרויסגעגעבן ווערן אין נאמען פון'ם אראבישן פאלק, און ניט פון דעם ענגלישן קענץ.

חורבות פון צען שטעט אויסגעגראָבן אין א"י

ירושלים, אווג. 19. — די חורבות פון צען שטעט זיינען אנטדעקט געוואָרן פון דער פאראייניקטער עקספּעדיציע פון דעם קסעניא עסיגאר און דער אמעריקאנער פארשונג שול, אין דעם נעגנט פון תל בית מירזים, אין א"י. די חורבות זיינען פון די צייטן פון פאר דער אידישער אריינוואנדערונגען אין ארץ-ישראל, ביז נבוכד נאצרס צייטן; און זיי וועלן געבן ווייטסיקע מאטעריאלן פאר דער פארשונג פון דער קולטור און געשיכטע פון יענע צייטן.

ווי דר. קייל, פּרעזידענט פון קייל סעמינאר, דערציילט, זיינען דאָרטן געפונען געוואָרן קענגשטאנדן פון די צייטן פון אברהם, פון די כנענישע מלחמות, און ווייטער ביז גלות בבל.

קאַנסערוואַטיוון גרייטן זיך צו אַטאַקע אויף אַרבעטער רעגירונג

לאָנדאָן, אווג. 20. — אין גוט אינפאָרמירטע פּאָליטישע קרייזן ווערט געזאָגט, אז די קאַנסערוואַטיווע פּאַרטיי מאַכט איצט פאַרבאַרייטונגען צו געבן א טויט קלאַפּ צו דער מאַקדאָנאַלד רעגירונג, ווען דער פאַרלאַמענט וועט זיך ווידער עפענען אין אָקטאָבער מאָנאַט.

די קאַנסערוואַטיוון, ווערט געזאָגט, וועלן זיך דאָ הויפּטזאַכלאַך שטיצן אויף דעם דורכפאַל פון דער אַרבעטער רעגירונג צו לייזן די אַרבעטסלאָזיקייט פּראָבלעם. די קאַנסערוואַטיוון דערוואַרטן צו טרעפן אין דעם ריכטיקן פּונקט, איצט ווען אין ענגלאַנד גייען אַרום צוויי מיליאָן אַרבעטסלאָזע, און אויף דעם חשבון וועט די קאַנסערוואַטיווע פּאַרטיי אָנפאַנגען צו באַמאַרדירן אויף דער אַרבעטער רעגירונג, וואָס וועט פאַראורזאַכן נייע וואָלן. אויב אזא זאַך וועט פאַרקומען אין "פאַל" וועט דורך די אַלגעמיינע וואָלן מוזן אָפּגעלייגט ווערן די קאַנסערוואַטיוון.

קאַנסערוואַטיוון גרייטן זיך צו אַטאַקע אויף אַרבעטער רעגירונג

לאָנדאָן, אווג. 20. — אין גוט אינפאָרמירטע פּאָליטישע קרייזן ווערט געזאָגט, אז די קאַנסערוואַטיווע פּאַרטיי מאַכט איצט פאַרבאַרייטונגען צו געבן א טויט קלאַפּ צו דער מאַקדאָנאַלד רעגירונג, ווען דער פאַרלאַמענט וועט זיך ווידער עפענען אין אָקטאָבער מאָנאַט.

די קאַנסערוואַטיוון, ווערט געזאָגט, וועלן זיך הויפּטזאַכלאַך שטיצן אויף דעם דורכפאַל פון דער אַרבעטער רעגירונג צו לייזן די אַרבעטסלאָזיקייט פּראָבלעם. די קאַנסערוואַטיוון דערוואַרטן צו טרעפן אין דעם ריכטיקן פּונקט, איצט ווען אין ענגלאַנד גייען אַרום צוויי מיליאָן אַרבעטסלאָזע, און אויף דעם חשבון וועט די קאַנסערוואַטיווע פּאַרטיי אָנפאַנגען צו באַמאַרדירן אויף דער אַרבעטער רעגירונג, וואָס וועט פאַראורזאַכן נייע וואָלן. אויב אזא זאַך וועט פאַרקומען אין "פאַל" וועט דורך די אַלגעמיינע וואָלן מוזן אָפּגעלייגט ווערן די קאַנסערוואַטיוון.

דאָקומענטן ווייזן, אַז דערמאָרדעטער שיקאַגאָער גענגסטער איז געווען פאַר-בונדן מיט הויכע באַאַמטע

שיקאגא, איל., אווג. 20. — פעטריק ראש, וועלכער אונטערזוכט די דאקומענטן פון'ם דערמאָרדעטן אונטערוועלט העלד, דזשאן זוטא, האט דערקלערט, אז די שווינדלערישע פּאָליטישן, וואס האבן דערגרייכט הויכע עמטער און האבן זיך פאַרקויפט צו דער אונטערוועלט, זיינען שולדיק אין דער הערשאפט פון באנדיטן אין שיקאגא.

די אונטערזוכונג פון די דאקומענטן האט דערווייז, אז זוטא האט געליען און נעגעבן געלט צו א צאל הויכע באאמטע פון שיקאגא, פּאליציי אפיצערן, ריכטער און פּאליטיקער.

איינער פון די לעצטנס געפונענע דאקומענטן צייגט, אז דער געוועזענער שטאטס סענאטאר סטאר האט געקראגן פון זוטאן אין 1926 צוויי שעקס צו $200 יעדער.

דער ראבט. באַרדען אָפּגעפאָרן

קווענבעק, אווג. 20. — סער ראבערט באָרדען איז געכטן אָפּגעשוואָמען מיט דער "עמפּרעס אף סקאטלאנד" קיין שער בורג, אויפ'ן וועג קיין זשענעווא צו די ווערלד'ס קאנפערענץ פון דער פעלקער-ליגע פאראזאמלונג.

קיין קרובים, אויסער מענער און קינדער, וועלן ניט אריינגעלאָזן ווערן

אטאווא, אווג. 20. — ווי עס ווערט איצט קלאר, לויט די נייע פאראָרדענונגען פון דעם אימיגראציע מיניסטער נאדאָ, פון אייראָפּע אריינגעלאָזן ווערן, אויסער פאר מענער פון דער געוויסטער קאטעגאריע, בלויז פרויען און קינדער אונטער 18 יאר פון קאנאדער איינוואוינער. ברידער, שוועסטער און אנדערע קרובים וועלן מער ניט אריינגעלאָזן ווערן.

די נייע באשריינונגען האבן ניט קיין שייכות צו בריטישער אימיגראציע.

אַרטע פּערמיטן זיינען גילטיק

ווי מר. מ. א. גרעי, סעקרעטאר פון אימיגראנטן הילף פאראיין, מעלדעט אונז, זיינען לויט די נייע אראזשמענטס גילטיק אלע פּערמיטן, וואס זיינען ארויסגעגעבן געוואָרן פון'ם אימיגראציע דעפּארטמענט ביז אונגוסט 14טן. אז אונטאנט זיינען בלויז די פּערמיטן וואס זיינען איבער 5 חדשים אלט, וועלכע ווערן איצט בטל.

מר. גרעי איז אבער מיט דער מיינונג, אז די אימיגראנטן וואס וועלן קומען אויף אט די גוט-געהייסענע פּערמיטן, וועלן ווערן אויפגענאמען אין דער מינע, אויב ער וועט וואַרשיינלאך פאַרברייטערן זוכט ווערן, ווי ווען פריער.

סער ג. פּערלי איז פּרעמיערס שטעלפאַרטרעטער

אטאווא, אווג. 19. — סער דזשאָרדזש פּערלי, מיניסטער אָן פּאָרטפעל, וועט זיין דער שטעלפאַרטרעטער פון פּרעמיער בענעט, פאר דער צייט וואָס דער לעצטער וועט זיין אָפּוועזנד פון דער הויז שטאט.

דער פּרעמיער איז לעצטן אונטן אָפּגעפאָרן צו זיין היים, אין קאַלגאַרי, וואו ער וועט וואַרשיינלאך פאַרברייטערן א צען טאָג.

דער קאבינעט וועט איצט אָפּהאלטן א זיצונג אונטער פאָרזיצערשאפט פון סער ג. פּערלי, און דערנאָך וועלן זיך די מיניסטאָרן צעפאָרן אין זייערע וואָל-קרייזן פאר די "בייי-עלעקשאנס" וואָס דאַרפן פאָרקומען אונגוסט 25טן. סער ג. פּערלי, ווי א מיניסטער אָן א פּרטפעל, דאַרף ניט דורכמאכן קיין "בייי-עלעקשאן", און וועט פאַרבלייבן אין אטאווא.

קיין קערפּערס פון מיין אומגליק קרבנות אין ב. ק. אַרויסגעצויגן

בלייקבורן, מיין, קאלמאנט, ב. ק., אווג. 19. — צען קערפּערס פון די מיינערס וואס זיינען פאַרשאטן געוואָרן אין דער מינע אינ'ם אויפריים לעצטן מיטוואך זיינען אַרויסגעצויגן געוואָרן דורך דער רעטונגס ברינגאדע.

די קערפּערס זיינען געווען צעוואָרפן אראָפּ-באַרג אין דער טיפעניש פון דער מינע, 4,400 פוס פונ'ם אריינגאנג. די קליידער אויף די קערפּערס זיינען געווען לייכט אַרומגעשמאָליעט, אבער געשטאָרבן זיינען זיי קאַנטיק פון גיפטיקע גאזן, און ניט פון דער קראַפט פון דער עקספּלאָזיע.

פון די 46 מיינערס וואס זיינען געווען בעת דעם אויפריים אין דער מינע, איז בלויז איינער נערעטעט געוואָרן א לעבעדיקער. דריי קערפּערס זיינען אַרויסגעצויגן געוואָרן גלייך נאָכ'ן אויפריים, און איצט — נאָך צען. דער גורל פון די איבעריקע 32 איז נאָך דערוויל פאַרזיגעלט אין דער מינע, אבער ס'איז כמעט אויסער צווייפל, אז זיי זיינען שוין לאנג טויט.

די רעטער וואס האבן אנטדעקט די לעצטע צען קערפּערס באריכטן, אז די לופט אין דער מינע איז איצט גוט. זיי האבן אבער געשטעלט זייערע לעבנס אין געפאר, ווייל דער דורכגאנג אין דער מינע איז נאָך האלב פאַרשאטן.

צען קערפּערס פון מיין אומגליק קרבנות אין ב. ק. אַרויסגעצויגן

בלייקבורן, מיין, קאלמאנט, ב. ק., אווג. 19. — צען קערפּערס פון די מיינערס וואס זיינען פאַרשאטן געוואָרן אין דער מינע אינ'ם אויפריים לעצטן מיטוואך זיינען אַרויסגעצויגן געוואָרן דורך דער רעטונגס ברינגאדע.

די קערפּערס זיינען געווען צעוואָרפן אראָפּ-באַרג אין דער טיפעניש פון דער מינע, 4,400 פוס פונ'ם אריינגאנג. די קליידער אויף די קערפּערס זיינען געווען לייכט אַרומגעשמאָליעט, אבער געשטאָרבן זיינען זיי קאַנטיק פון גיפטיקע גאזן, און ניט פון דער קראַפט פון דער עקספּלאָזיע.

פון די 46 מיינערס וואס זיינען געווען אויפגענאמען אין דער מינע, איז בלויז איינער נערעטעט געוואָרן א לעבעדיקער. דריי קערפּערס זיינען אַרויסגעצויגן געוואָרן גלייך נאָכ'ן אויפריים, און איצט — נאָך צען. דער גורל פון די איבעריקע 32 איז נאָך דערוויל פאַרזיגעלט אין דער מינע, אבער ס'איז כמעט אויסער צווייפל, אז זיי זיינען שוין לאנג טויט.

די רעטער וואס האבן אנטדעקט די לעצטע צען קערפּערס באריכטן, אז די לופט אין דער מינע איז איצט גוט. זיי האבן אבער געשטעלט זייערע לעבנס אין געפאר, ווייל דער דורכגאנג אין דער מינע איז נאָך האלב פאַרשאטן.

מיניסטאָרן אין מר. בענעטס קאַבינעט

האנ. מאָרים דופּרע, קיי. ס.י. סאָליסיטאר דזשענעראל אינ'ם קאבינעט. ער פאַרטרעט דעם באַצירק פון קוועבעק און סופּעראינטענדענט פון פינאנצן.

האנ. טאָמאס דזש. מוירפי, פון ניפּאוואַ, אמט.י פאַרטרעט מאַניטאָבאַ אין מר. בענעטס קאַבינעט, אלס אינערן מיניסטער און סופּעראינטענדענט פון אינד.

פאַרבאַנד שולן קאָנווענשאָן אין סיראַקיוז צייכנט אָן זעקס-יאָריקן פּראָגראַם פאַר די שולן

סיראקיוז, נ. י., אווג. 20 (איטא). — די פארבאנד שולן קאנפערענץ האט באשלאסן אז דאס שול פּראגראם דארף ארום נעמען א זעקס יאריקן קורס. די קענץ שטאנדן אין די שולן דארפן זיין: אידיש, העבריאיש, תנ"ך, נעזאנג און געשיכטע. מיט באזונדער באטאנונג פון'ם מאדערנעם אידישן לעבן, פון פּאלקלאר און דער פייערונג פון אידישע און ארבעטער יומטובים.

דער לימוד פון העבריאיש דארף אין אלע פארבאנד שולן, לויט'ן באשלוס פון דער קאנווענשאן, אנפאנגען זיך ניט שפּעטער ווי דעם צווייטן שול יאר.

א סך אדמיניסטראטיווע רעזאלוציעס זיינען אנגענומען געוואָרן, איינשליסנדיק די פאלגנדיקע:

1. פארצוועזן די אויסגאבע פון'ם קינדער ישורנאל "קינדערוועלט"; 2. צו באנייען די אויסגאבע פון'ם פּעדאגאגישן ישורנאל; 3. ארויסצוגעבן א כרעסטאמאטיע פאר 5טן און 8טן יאר, צוזאמענגעשטעלט פון שלמה וויינסמאן, פון מאנטרעאל; 4. צו העלפן דעם לערער סעמינאר; 5. צו קומען אין פארבינדונג מיט אנדערע אידישע שולן און צו אראנזשירן א נאציאנאלע שולן אויסשטעלונג אין א נאציאנאלן שולן ארכיוו.

יואל עגטן אין ווידערדערוויילט געווארן פּרעזידענט פון'ם שולן פארבאנד. אין דער עקזעקוטיווע זיינען אריין ש. שאר, פּירא, ה. ערנרייך, א. ראבינער, פּ. גינגאלד און אנדערע אלע פון ניו-יארק.

די קאנווענשאן איז געשלאסן געווארן אין א געהויבענער שטימונג.

היט זיך פון פאַלשע 10 דאָלאַר בילס!

לויט א וואָרנונג ארויסגעגעבן פון'ם פּאסט-אפיס דעפּארטמענט, פון אטאוואַ, ווערן איצט איבער'ן לאנד פארשפּרייט פאלשע 10-דאלאר בילס פון באנק אף נאווא סקאשיא.

די דאזיקע בילס זיינען קאפּירט פון די עכטע. אויף דער ווייטער זייט זיי-נען זיי ענלאך צו דער 1924 אויסגאבע, אבער בלויער פון די עכטע.

גרעסטער טייל פונ'ם שניט שוין פאַרענדיגט אין מאַניטאָבאַ

לויט א באריכט פארעפנטלאכט פון דער מאניטאבער רעגירונג, איז שוין ארונטערגענומען געוואָרן פון די פעלדער פון דער פּראווינץ, צווישן 60 און 65 פּראָצענט תבואות.

דרעש מאשינען געפינען זיך שוין אויף די פעלדער און זיי דרעשן שוין אין אייניקע פונקטן. עס ווערט דערוואַרטעט אז עס עטלאכע טעג ארום וועט מען אנפאנגען צו דרעשן ווייץ איבער גאנץ מאניטאבא. אין א צאל עלעוואטאָרן איז שוין אריינגעפירט געוואָרן נייע ווייץ.

דער וועטער אין פארלויף פון די לעצטע דריי אָדער פיר וואָכן איז געווען היים און טרוקן, און דער באדן איז שטארק צעשפּאלטן אממייסטן אויף די פעלדער. פאר די לעצטע 3 וואָכן איז כמעט עס ניט געווען קיין רעגן אין מאניטאבא.

אין א סך פאלן איז שוין אין מאניטאבא געווארן פון 20 ביז 30 בושל צום אקער.

קארטאפּל איז געווען זייער גערעטן היינטיקן זומער, אבער דער טרוקענער וועטער פאר די לעצטע עטלאכע וואָכן, האט אביסל געשעדיקט זייער וואוקס.

די בחמות זעען אויס זייער גוט אין לייב. דער גוטער וואוקס פון גרעניצייג פרי אינ'ם סעזאן, האט איבערגעלאָזט א סך פיטער פאר'ן הארבסט און פאר'ן ווינטער.

רעגן העלפט ארויס די תבואות אין סאסקעטשעוואן און אלבערטא

רעגנס האבן לעצטנס אָפּגעפרישט די פעלדער אין אלבערטא און סאסקעטשעוואן. דער וועטער נביא זאגט פאר-אויס נאָך לייכטע רעגנס פאר די דאזיקע פּראָווינצן די טעג. אין עמפּרעס האט זיך נעכטן דער טעראמאמעטער אויפגעגאנגען בין 90 גראד. סאוט רייווער, מאסק, האט זיך געוואָרימט אונטער 89 גראד הויץ. אין די מייסטע נעגנס אין די פריי-ריס איז נעכטן געווען צווישן 75 און 85 גראד היץ. אין ווינניפּעג איז נעכטן געווען 82 גראד.

ווייס ריווער אנט. האלט נאָך אלץ אן די "טשעמפּיאנשיפּ" פון קיל וועטער היינטיקן זומער אין קאנאדע. נעכטן איז דערפרי איז דארט דער טעראמאמעטער געזונקען ביז 38 גראד, בלויז זעקס גראד העכער פון פריזינג פונקט.

פיר מענער אומגעקומען פון בליצן אין שטורעם אין אלבערטא

קאלגאַרי, אלטא., אווג. 20. — פיר מענער זיינען אומגעקומען פון בליצן אין דעם שרעקלאכן עלעקטרישן שטורעם וואס האט זיך נעכטן דורכגעטראגן איבער מזרח אלבערטא.

די אומגעקומענע זיינען: דזשאן איגלי, 60 יאר; סעם איגל, זיין זון, 18 יאר; א. דער, 35 יאר; און וויאָלעט וויט 23 יאר.

די דריי דערמאנטע מענער האבן זיך אויסבאהאלטן פון'ם שטורעם אין שטאל אין דעם זאמדיקן גענט פון האנא. א בליץ האט געטראפן די שטאל טויטנדיק אלע דריי. די קערפּערס זיינען דערנאָך פאר-ברענט געוואָרן צוזאמען מיט דער שטאל. פינף פערד זיינען אויך אומגעקומען אין דער שטאל.

מיט ווייט, וועלכע האט געוואוינט אויף א פארם פינף מייל פון יאנגסטאן, איז געווען אין דרויסן, ווען דער שטורעם איז אויסגעבראכן. זי האט גענומען לויפן אהיים, אבער זי איז געטראפן געוואָרן פון א בליץ און איז געפאלן טויט.

דער שטורעם האט געבראכט אויך א שפּע פון רעגן, וואס האט געמאכט אויף א סוף צו דער לאנגער טריקענייש.

אויף א באזוך אין וויניפּעג

מר. פּייל'ער, פריער פון סאסקאטון און לעצטנס פון נארט בעטלפארד, איז אויף א באזוך אין וויניפּעג. ער איז דער גאסט פון מר. און מרס. שיפּער, 509 דאפערין.

אנב - אורחא

פון מארק

די אידן פון דער זייט, און די אידן פון יענער זייט

איך בין א איד וואס האט ליב פּינקטלאכקייט אין צייט, און איך בין א דם-שור נא דעם אזוי-גערופענעם "אידישן זייגער"

איך האלט אין בעסטער אָרדענונג מיין לאָאן ארום מיין הויז, און מיין הויף איז אזוי ציכטיק, ווי וועלכע ס'איז הויף אין שטאט.

איך מאך ניט קיין טומל אין מיין פרייד, און איך פאַרטראג שטיל מיין טרויער.

איך שפּאר מיך ניט אהין וואו מען וויל מיך ניט האבן, און איך טאנץ ניט אויף פרעמדע חתונות.

ווען איך נעם אויסרעכענען אלע מיינע מעלות, וואלט דאס פּאפּיר ניט געקלעקט — א שאד וואס די וועלט ווייס ניט און אנערקענט זיי ניט . . .

אבער ווען עס קומט ביי מיר צו חבר'ן זיך וועל איך גיכער פּארט אויסקלייבן פאר זיך אט הי "פּראסטע", אומגעקינסטלטע אידן, מיט אלע זייערע חסרונות, — אפילו מיט דער אידישער צייט וואס איך האב פיינט שנאת-מות, — איידער אונזערע ראפיניירטע ריווערסייד-דרייווער אידן, וואס האלטן אויך זייערע לאאנס אין גרטער אָרדענונג (אממייסטן מיט נויאישע הענט), האלטן זייערע "אפּאינטמענטס" און ווייסן די סאמע לעצטע מאדע אין האלטן א גאפּל אין האנט און ווי צו שעפּן סוף מיט'ן לעפל, — צו זיך, צי פאר-קערט, פון זיך . . .

* * *

מאניעדן,— אין דאס אלץ איז גיכער א פראגע פון מאניערן, ווי פון וואס ס'איז אנדערש, — זיינען פאַרשיידן, אפילו ווען נאטורן זיינען ניט פארשיידן.

ביי אונז, לכשל, קאן זיין א פראגע, צי ס'איז שיין צו נעמען פון טעלער א ביינדל פון אן עוף מיט דער האנט. ס'זייר נגן אבער דא אריענטאלישע לענדער, וואו עס איז פיינע מאניערן און "הויכער טאָן" פאר'ן באלעבאס אויסצוטיילן שטיקער פלייש מיט די הענט צו זיינע געסט, ווער כע עסן דערנאך מיט די הענט און לעקן נאך ארום דערנאך די פינגער.

שלעכט איז, ווען מען לייגט צופיל וואג אויף אט די מאניערן, וואס זיינען בלויז אן אויסערלאכער אויסדרוק פון א געוויסער ציוויליזאציע.

און דאס איז וואס פּאסירט אממייסטענס מיט אונזערע דייווערסייד-דרייווער אידן, וואס כאפּן שנעל אויף אט די אויסערלאכקייטן, און זעען אין זיי דעם תמצית פון דער פרעמדער ציוויליזאציע.

זיי רעכענען זיך דאן פאר גאנצע "אריסטאקראטן", זיי קערן אפּ זייערע נעזער (וועלכע זיי קאנען נעבאר ניט אריבערמאכן) מיט פּאראכטונג פון דעם אידישן "המון" מיט "די שרעקלאכע מאניערן" און שטופּן די זעלבע נעזער שוין דוקא אהין, וואו מען וויל זיי ניט דולדן.

* * *

פריינט איש-הורווויץ (אין זיין ארטיקל "פּאראשיידענע נאטורן" אין ד. א. וו. לעצטן מאנטאג) וואָרנט טאקע, אז מיר זאלן באמיען זיך איבערצונעמען ביי די גויאים זייערע מעלות, אבער ניט זייערע חסרונות.

איך וויל טאקע די דאזיקע עצה ניט אפּפרעגן.

איך וויל בלויז צוגעבן, אז וואס מיר קאנען איבערנעמען, איז בלויז דאס דרוי-סענדיקע, די מאניערן.

דאס וואלט אונז גאר ניט געשאדט. מיר זיינען אזוי איינג פארבונדן מיט אונזערע שכנים, אז עס האט פאר אונז קיין זינען צו וואָרפן זיך אין די אויגן מיט אונזער פרעמדקייט. דערצו מוזן מיר דאך צוגעבן, אז אין געוויסע פון די אויס-גערעכנטע הינזיכטן, זיינען די מנהגים און מאניערן פון אונזערע שכנים פּראקטישער און באקוועמער ווי אונזערע.

מיר קאנען אבער אזוי לייכט ניט אויפּכאפּן דעם אינהאלט פון דער ציוויליזאציע פון אונזערע שכנים, — ווייל ציוויליזאציע איז א לאנגע קייט פון היסטאָרישער טראדיציע, און אונז פעלט זייער טראדיציע.

האבן מיר אונזער אייגענע טראדיציאנעלע קייט, און אן איר מוזן זיך האלטן, אויב מיר וויל'ן בכלל ניט ווערן פּוסט פון יערן אינהאלט.

* * *

אט די געפאר פון אויסלייזיקן זיך פון וועלכן ס'איז מעגלשאלן אינהאלט, לויערט באזונדערס אויף די, וואס כאפּן אמ-לייכטסטן איבער די פיינע שכנות'דיקע מאניערן.

זיי פאלן גלייך אונטער'ן איינדרוק, אז זיי זיינען שוין "פאלנע גויאים, און אז מענשן ווי דער "פּראסטער המון" מיט זייערע "שרעקלאכע מאניערן".

איך ווייס ניט ווי איר, — אבער איך פּראאכט אט די מענשלעך פון דער טיפּע-ניש פון מיין נשמה.

און עס נעמט מיך אפּט אן א חשק אדער צו אן "אפּאינטמענט", און צו האלטן ניט ריכטיק די מעסער-נאפּל איז האנט, כדי ניט צו זיין גלייך צו זיי . . .

* * *

און צום סוף וויל איך אויסדריקן פארט מיין דאנק צו פריינט איש-הורווויץ פאר די אידישע חסרונות וועלכע ער האט אויסגערעכנט, — וואס זיינען פארט חס-רונות, און ניט קיין מעלות, און וועגן וועלכע מיר, צווישן זיך, מאגן גאנץ אפּט דורכשמועסן זיך: נישקשה, שאדן שאן דאס אוואדע ניט . . .

און איך דאנק אים אגב אויך דערפאר וואס ער האט מיר דערווייל געגעבן א גע-לעגנהייט אנצונעמען זיך פאר מיינע אי-דען, וואס איך האב מער ליב, ווי צו אנ-פאלן אויף זיי, — און אגב שוין נעבן א בוכץ אט יענע סארטן אידן, וועלכע איך

(שלוס אויף לעצטער זייט)

אַטענטאַט אויף ליטווישן פּאָליציי שעף

קעניגסבערג, דייטשלאנד, אווג. 20. — פון קאוונע, ליטע, ווערט דא געמעלדעט, אז א פארזוך איז דארט געמאכט געוואָרן צו דערמאָרדן דעם שעף פון דער ליטווישער געהיים-פּאליציי, קאל. רוסטייקא.

רוסטייקא איז געשאסן געוואָרן אין קאפּ און געשטאכן געוואָרן אין זייט בעת ער איז געשלאפן אין זיין צימער אין א האָטעל. די אנפאלער, גלייבט מען, זיינען אנהייניגער פון'ם געוועזענעם פּרעמיער אוגונטין וואלדעמאראס, וועלכער איז לעצטנס פארשיקט געוואָרן פון דער רע-גירונג.

אידישע יוגנט אין מאנטרעאל

אין אונזער אינטערעס אין אונזערע יוגנט, ווערן אלע אידישע יונגע לייט אין מאנטרעאל, אויפגערופן צו א מיטינג, אין דער שול פון ר' יעקב יצחק הלוי, אין דעם אלטן לאנד, אין דער ווילאנד אוונו, אין דער נאכט פון מיטוואך, דעם 20טן אגוסט, אין 8 אייר נאכמittאג.

אין דעם מיטינג וועלן ארויפטרעטן אלע אידישע לייט אין מאנטרעאל, אויפן ווייטן פון אידישן לעבן אין מאנטרעאל, אין דער אידישער אויפגעלעגטער אויפגאבע פון אונזערע יוגנט.

אין דער אויפגאבע פון אונזערע יוגנט, אין דער אויפגאבע פון אונזערע אידישע יוגנט אין מאנטרעאל